

Sygn. akt I CSK 166/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Kowalski

w sprawie z powództwa V. W.

przeciwko M. M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 kwietnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 7 lipca 2020 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie, zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym, bowiem, razie Sąd

Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest, przecież, jego zadaniem dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanej, M. M., od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 lipca 2020 r. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżąca wskazała na przesłankę z art. 398⁹ §1 pkt 1 k.p.c. Przedstawione w skardze zagadnienia prawne z art. 398⁹ §1 pkt 1 k.p.c. sprowadzały się do następujących pytań: 1. „czy przelew bankowy na rzecz osoby trzeciej (spółki kapitałowej), względem której pożyczkobiorca nie ma obciążającego go długu, kwoty zbliżonej kwocie pożyczki, może stanowić formę wydania przedmiotu pożyczki?”; 2. „czy umowa pożyczki lub jej zmiana w zakresie sposobu wydania pożyczki wymaga zachowania właściwej formy (formy pisemnej) i czy wypłatę środków w inny sposób, niż wynikający z pisemnej treści umowy pożyczki można uznać za wykonanie umowy pożyczki?”; 3. „czy roszczenie o zwrot pożyczki na podstawie umowy zawartej pomiędzy osobami fizycznymi - wspólnikami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – której przedmiot został wydany w postaci dokonania przelewu na rachunek bankowy ich spółki kapitałowej w celu finansowania jej bieżącej działalności pozostaje w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej, a co za tym idzie, czy będzie miał zastosowanie 3 – letni termin przedawnienia?”.

Odnosząc się do powołanej przez skarżącą przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. należy wskazać, że Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli skarżący wykaże, że sformułowane przez niego zagadnienie prawne posiada właściwość „istotności”, która polega na tym, że zagadnienie to stanowi kwestię dotychczas niewyjaśnioną i nierozwiązaną w orzecznictwie sądowym, a więc cechującą się nowością, a którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa, a ponadto powinno mieć znaczenie dla praktyki sądowej, jak i rozpoznania oraz rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powinno, zatem, polegać, w szczególności, na sformułowaniu tego zagadnienia (por. postanowienie z dnia 10 maja 2001 r.,

II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11) i wskazaniu wątpliwości związanych z rozumieniem bądź stosowaniem przepisów prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy. Należy ponadto wykazać, że rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego powinno mieć znaczenie dla praktyki sądowej, jak i rozpoznania oraz rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej (por. postanowienie z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, nie publ.; postanowienie z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, nie publ.; postanowienie z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ.), przy czym wskazana kwestia prawna musi dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. W dalszej kolejności należy stwierdzić, iż uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na opisanu stanu faktycznego sprawy, czy też przebiegu procesu, ale powinno odnosić się do przesłanek z art. 398⁹ §1 k.p.c. (por. postanowienie z dnia 3 kwietnia 2006 r., III CSK 85/06, nie publ.), przy czym uwagi skarżącego formułującego rekomendowane Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne nie może ująć publicznoprawny charakter tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Przenosząc rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, wskazać należy, że strona pozwana w uzasadnieniu, na okoliczność wykazania przesłanki z art. 398⁹ §1 pkt 1 k.p.c. zaprezentowała sformułowane w postaci trzech pytań, zagadnienia prawne, przy czym pierwsze z nich dotyczyło kwestii: „czy przelew bankowy na rzecz osoby trzeciej (spółki kapitałowej), względem której pożyczkobiorca nie ma obciążającego go długu, kwoty zbliżonej kwocie pożyczki, może stanowić formę wydania przedmiotu pożyczki”. Tytułem wykazania istotności tego zagadnienia skarżąca przedstawiła wywód prawny, którym, co do zasady, starała się dowieść, wbrew ustaleniom faktycznym i prawnym poczynionym w przedmiotowej sprawie, przez Sądy I i II instancji, że w istocie pozwana nie pozostawała dłużnikiem osoby trzeciej, jaką była osoba prawna, to jest „C.” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. W konsekwencji, jak wskazała skarżąca, dopuszczalny w orzecznictwie sposób spełnienia umowy pożyczki, poprzez uiszczenie długu obciążającego pożyczkobiorcę, wymagał istnienia takiego długu u osoby trzeciej, którego zaspokojeniem byłoby wydanie tejże osobie trzeciej przedmiotu pożyczki. Tymczasem w ocenie pozwanej nie posiadała ona żadnego

długu wobec Spółki „C.”, której to była współnikiem. Z taką argumentacją zaprezentowaną przez skarżącą tytułem dowiedzenia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego nie sposób się zgodzić. Stanowi ona bowiem w istocie próbę polemiki z ustaleniami dokonanymi przez Sąd Okręgowy w G. i Sąd Apelacyjny w (...) w oparciu o które Sądy I i II instancji przyjęły, iż dopuszczalne było spełnienie umowy pożyczki poprzez wydanie jej przedmiotu na rzecz Spółki „C.”. Tak więc ujęte w punkcie pierwszym zagadnienie prawne nie spełnia wymogów stawianych, w orzecznictwie Sądu Najwyższego tej przesłance przedsądu kasacyjnego. Analogiczny rezultat odniosły pozostałe pytania zaprezentowane przez skarżącą z powołaniem się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Odnośnie drugiego pytania należy stwierdzić, że sformułowane zagadnienie prawne ma pośredni związek z pytaniem pierwszym, albowiem dotyczy problematyki przeniesienia własności przedmiotu pożyczki i jej wykonania. Jak już jednak wyjaśniono w orzecznictwie sądowym oraz wypowiedziach jurysprudencji, co zresztą zauważyła sama skarżąca, przeniesienie to może nastąpić w każdy prawem przewidziany sposób, w szczególności poprzez przelew wierzytelności przysługującej dającemu pożyczkę w stosunku do osoby trzeciej albo uiszczenie długu obciążającego pożyczkobiorcę. Dlatego też w przedmiotowej sprawie nie było wykluczone przyjęcie, że umowa pożyczki została skutecznie wykonana. Sąd Najwyższy nie podzielił również stanowiska skarżącej odnośnie do kwestii prawnej zawierającej się w trzecim adresowanym do tego Sądu pytaniu. Kwestia ta rozstrzygana jest w praktyce ad casum, z uwzględnieniem okoliczności konkretnego przypadku. Zagadnienie prawne, w rozumieniu w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej, będącej kwalifikowanym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, związanymi z ochroną interesu powszechnego. Stąd też selekcja skarg kasacyjnych przewidziana przez ustawodawcę w ramach instytucji przedsądu. Indywidualny interes skarżącego podlega uwzględnieniu wówczas, o ile jest zgodny

z interesem powszechnym. Skarga kasacyjna, natomiast, nie stanowi środka zmierzającego do kwestionowania każdego niesatysfakcjonującego skarżącego orzeczenia sądu II instancji.

Mając powyższe rozważania na uwadze stwierdzić trzeba, że przesłanka z art. art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie została przez M. M. w sposób dostateczny wykazana, a Sąd Najwyższy nie dopatrył się również okoliczności, które determinowałyby nieważność postępowania, którą to przesłankę Sąd ten bierze pod uwagę z urzędu.

Skarżąca wniosła na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. o rozpoznanie przez Sąd Najwyższy niezaskarżalnego postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 grudnia 2020 r., którym sprostowano niedokładność w oznaczeniu imienia powódki zarówno w wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 21 czerwca 2019 r., jak też wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 lipca 2020 r., w ten sposób, że w miejsce błędnie wpisanego imienia „W.” lub „M. W.” wpisano każdorazowo w odpowiednim przypadku imię „V.”. Wskazanemu postanowieniu zarzuciła naruszenie art. 350 § 1 k.p.c. poprzez uznanie przez Sąd Apelacyjny, że zachodzi podstawa do sprostowania przedmiotowej niedokładności w powyższym trybie. W ocenie skarżącej kwestionowane postanowienie miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, gdyż wprowadziło istotne zmiany podmiotowe po stronie powodowej, które wpływają na następce kwestionowanie wyroku w postępowaniu egzekucyjnym oraz wywołują wątpliwości odnośnie do tego, jakiego podmiotu w rzeczywistości oznaczenie dotyczy. Skarżąca domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości.

W ocenie Sądu Najwyższego wniosek ten jest bezzasadny. Postanowienie wydane w oparciu o art. 350 § 1 i 3 k.p.c. przez Sąd drugiej instancji nie podlega zaskarżeniu ani w drodze zażalenia do Sadu Najwyższego, ani też poprzez poziome zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji. W wypadku więc, kiedy jego treść ma wpływ na sposób rozstrzygnięcia sprawy, którego prawidłowość jest kwestionowana w skardze kasacyjnej - rozpoznanie takiego postanowienia we wskazanym przez skarżącego trybie jest dopuszczalne. W przedmiotowej

sprawie nie sposób jednak dopatrzeć się, jak wywodzi skarżąca, aby zmiana oznaczenia powódki z imion „M. W.” na imię „V.” stanowiła próbę podmiotowego przekształcenia powództwa po wydaniu przez Sąd II instancji prawomocnego wyroku. Jak stwierdzono w orzecznictwie Sądu Najwyższego granice, w jakich dopuszczalne jest sprostowanie wyroku na podstawie art. 350 § 1 i 3 k.p.c., wyznacza oczywistość niedokładności, błędu pisarskiego, rachunkowego lub innej omyłki. Nawet jednak oczywista omyłka nie uzasadnia sprostowania prowadzącego do merytorycznej zmiany rozstrzygnięcia w zakresie podmiotowym lub przedmiotowym. Za przekroczenie tzw. podmiotowej dopuszczalności sprostowania uważa się sytuacje, w których na skutek sprostowania orzeczenia stroną staje się osoba w ogóle niebiorąca dotychczas udziału w postępowaniu sądowym lub niemająca statusu strony w konkretnej sprawie. Do zmiany rozstrzygnięcia doszłoby w szczególności wtedy, gdyby w wyniku sprostowania wyroku wpisano w jego sentencji osobę, która nie była stroną w procesie. Nie może być uznana za "sprostowanie" wyroku i niedopuszczalna jest też taka zmiana, w wyniku której status pozwanego przypadnie osobie, której nie doręczono pozwu i która nie była traktowana jak pozwany (por. postanowienie SN z 12 października 2018 r., V CZ 73/18, niepubl.). Taka sytuacja nie miała jednak miejsca w przedmiotowej sprawie. Ponadto treść zaskarżonego postanowienia nie miała żadnego wpływu na sposób jej rozstrzygnięcia. W efekcie powyższy wniosek skarżącej był pozbawiony podstaw.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).